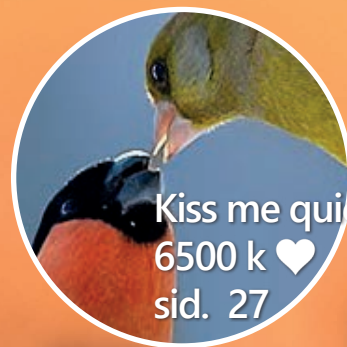

BirdLife Sverige

Verksamhetsberättelse 2019

Tidningen blev digital

ORNIS SVECIA s. 22

Storkprojektet s.10

**Hundratals unga
storkar släpps
varje år**

OTTENBY FÅGELSTATION

s. 21

**FORSKNINGSRUM
GODKÄNT**

s. 15 medial uppmärksamhet

**BERGUVS-
INVENTERING**

**Falsterbo
Bird Show**

10-årsjubileum för mässan, s. 5

Sveriges ornitologiska Förening – BirdLife Sverige, är den nationella svenska fågelföreningen. Föreningen bildades redan 1945 när fågelsektionen inom Naturskyddsföreningen knöppades av och blev Sveriges Ornitologiska Förening. I dagligt tal kallar vi oss numera BirdLife Sverige för att markera att vi är den svenska partnern och del av det globala partnerskapet BirdLife International.

Det finns 25 regionala föreningar, som bedriver fågelskydd och forskning på regional nivå, kopplade till BirdLife Sverige. Föreningarna finns listade på vår hemsida, ta gärna kontakt med dem för att bli medlem och få veta mer deras aktiviteter.

Som medlem i riksföreningen stöttar du BirdLife Sveriges verksamhet som vilar på "tre ben", fågelskydd, fågelforskning och fågelintresse.

Hökuggla. Foto: Lotta Berg

Verksamhetsberättelse

BirdLife Sveriges verksamhetsberättelse är en sammanställning över årets arbete. Vi redovisar föreningens verksamhet under året som gått och det finns möjlighet att ta del av ytterligare specifik information genom att vända sig till föreningschefen.

Verksamhetsberättelsen är av intresse för blivande, aktiva och passiva medlemmar, för både regionala föreningar och klubbar och för den egna personalen. Vidare ser vi vår verksamhetsberättelse som en tydlig källa för information vad gäller samverkanspartners och intressenter, stiftelser och fonder som vi söker bidrag ifrån.

BirdLife Sverige vision lyder; En ljus framtid för fåglar och människor.

Innehåll

Tranfestival 2019	4
Fågelskådningens dag	4
BirdLife volontärer	4
Falsterbo Birdshow	5
Naturpedagogiska dagarna	6
Regionalföreningarna	8
Dalslands Ornitologiska Förening	8
Göteborgs Ornitologiska Förening	8
Jämtlands Ornitologiska Förening	9
Norrbottens Ornitologiska Förening	9
Skånes Ornitologiska Förening	10
Västergötlands Ornitologiska Förening	11
Nationellt fågelskydd	12
Projekt Lom	18
Ottenby Fågelstation 2019	20
Ornis Svecica	22
Nationella rapportkommittén 2019	23
Raritetskommittén 2019	23
Taxonomikommittén 2019	24
Internationellt fågelskydd	24
Vår Fågelvärld	26
Naturbokhandeln	28
AviFauna Naturresor	29
naturum Ottenby	30
Avium Förlag	31
Kommunikation	32
Medlemsutveckling	32
Styrelse, kansli och medlemsservice	33
Kommittéer	35

BirdLife Sveriges huvudmål

- Förbättrat fågelskydd
- Ökat intresse för och kunskap om fåglar
- En stark och engagerad organisation

Allmänt om föreningen 2019

BirdLife Sveriges riksstämma hölls i Holmsund utanför Umeå den 13-14 april. Vid riksstämman delades ett antal förtjänstplaketter ut. Förtjänstplaketter delades ut till Christer Olsson och Per-Olof Nilsson från Västerbottens Ornitologiska Förening, som båda gjort stora insatser inom fågelskyddsområdet, och Inger Brännström, som är en av eldsjälarna bakom Haparanda Sandskärs fågelstation.

Även Urban Toresson, som i många år varit ordförande för flera av föreningens bolag, avtackades och tilldelades en förtjänstplakett. Till nya styrelsemedlemmar valdes Magnus Lundström och (fyllnadsval) Kent-Ove Hvass. Åke Pettersson avtackades för lång och trogen tjänst som styrelseledamot, och även om han nu lämnat styrelsen så fortsätter han att på olika sätt företräda föreningen ibland annat vissa fågelskyddssammanhang. Västerbottens Ornitologiska Förening skötte uppdraget att arrangera riksstämman på bästa sätt.

Under fredagen den 12 april hölls ett seminarium på temat "Fågelskyddsjuridik". Valet av tema för stämmoseminariet gjordes mot bakgrund av att regionalföreningarna lägger mycket tid och energi på olika fågelskyddsärenden, där det inte sällan är aktuellt med överklaganden i olika typer av juridiska processer. På seminariet gick bland annat olika typer av lagstiftningar igenom, möjligheterna till tidig påverkan snarare än att överklaga i efterhand, vikten av korrekt rapportering på Artportalen för att få korrekta underlag, med mera. Under året har en regionalför-

Årets fågelskådare Sofie Hellman. Foto: Peter Berglin

ening antagit nya stadgar för integrerat medlemskap. Det är Västmanlands ornitologiska förening som nu också har denna starkare knytning till riksföreningen.

Under Falsterbo Bird Show delades utmärkelserna årets fågelskådare samt silvertärnan ut. Årets fågelskådare blev Sofie Hellman från Östergötlands Ornitologiska Förening. Sofie är duktig inte bara på fåglar utan även generellt inom det biologiska området, hon är föreningens yngsta regionalföreningsordförande och är genom sitt glada engagemang verkligen en förebild för många skådare. Årets Silvertärnan blev Caroline Sjöström, som tidigare varit mycket aktiv som ringmärkare vid Falsterbo fågelstation men nu bor i Stockholm och där genast engagerat sig i fågelskådning och då på ett föredömligt sätt delat med sig av sina stora kunskaper till nybörjare inom fågelskådningen. Dessutom tilldelades P-G Bentz en förtjänstplakett för sitt oförtröttliga folkbildande arbete med att visa fåglar och berätta om ringmärkningen vid Falsterbo Fågelstation, på temat

"fågelskådning i lagom tempo", och för sina insatser som en av redaktörerna för årsboken "Fågelåret". Föreningens amatörforskningspris delades ut till Nils Åke Andersson som under lång tid varit engagerad i Abisko Naturvetenskapliga Station, där han lotsat generationer av studenter och forskare in i ornitologin och själv varit mycket engagerad i inventeringar och ringmärkning.

Nils Åke Andersson. Foto: Peter Berglin

Fågelintresse

Grunden för fågelintresset är friluftsliv och det bästa sättet att locka ut fler i naturen är de utflykter och föredrag för medlemmar och allmänhet som anordnas över hela landet.

Genom exkursionerna kan vi följa årstidsväxlingarna i landet. Lägst antal utflykter sker under juli och december, då vi trots allt annonserat för ett femtiotal aktiviteter per månad. Toppen infaller som vanligt i maj med ca 250 exkursioner i landet! I nästan hela landet firas Fågelskådningens dag och Fågeltornskampen som infaller i maj.

Under vintermånaderna ökar istället antalet föredrag samt studiecirkel i samarbete med Studieförbundet. Bland skörden hittar vi flera tillfällen för medlemmarna att samlas kring gemensamma visningar av årets bästa bilder, att lära sig mer om Artportalen eller att lyssna på reseberättelser och populärvetenskapliga föredrag.

Vinterfåglar Inpå Knuten genomfördes i januari för 13:e året i rad. Totalt kom det in ungefär 18 000 rapporter, och som vanligt var talgoxen den talrikaste arten vid våra fågelmatningar. Likt de senaste åren kom blåmesen på andra plats, medan en så kallad invasionsfågel klättrade ända upp till tredje plats. Det var, inte oväntat, gråskikan som med knapp marginal petade ner pilfinken till fjärde plats.

Pga Dataskyddsförordningen blev det något färre rapporter än väntat då flertalet upplevde det mer problematiskt att behöva logga in för att lämna sin rapport.

Tranfestival 2019

Tranfestivalen genomfördes för 11 gången vid Hornborgasjön under 2019. Festivalen pågick i 9 dagar. Den startade men tranhelg, fortsatte med barnpedagogiska dagar och avslutades med en matfestival under temat hållbarhet. Totalt besöktes

festivalen av 50 – 75 000 människor. Birdlife Sverige deltog med utställare från AviFauna och Naturbokhandeln samt volontärer som var värdar vid Trandansen och svarade på allmänhetens frågor samt spred information om Birdlife.

Volontär på plats i Ottenby på väg in till fyrbyn. Fotograf: Stina Rigbäck

Fågelskådningens dag 4/5

Hela 89 fågeltorn deltog i BirdLife Sveriges Fågeltornskamp denna kalla majmorgon och dag. Trots den bistra vårdagen besöktes tornen av närmare 800 personer förutom de som arrangerade och deltog i evenemanget.

Trots vädret var det flera av tornen som prickat in fler arter på listan än man gjort något tidigare år. Endast ett år tidigare har vi från BirdLife Sveriges sida lyckats tanger BirdLife Finlands bästa torn. Men i år gick det ännu bättre! Fågeltornet i Södra Lunden vid Ottenby lyckades få ihop 106 arter trots låg både sång- och sträckaktivitet framförallt bland småfågla.

Sverige 106 arter, 89 deltagande torn. Finland 101 arter, 300 torn.

BirdLife-volontärer i Ottenby

Ölands södra udde är ett av regionens mest välbesökta destinationer. Under sommarhalvåret har vi volontärer som både visar fyren och möter ankommande besökare på vägen in till fyrbyn.

Här får man både information om fåglar och sälar, tips om vandringslederna, hjälp med att hitta till fågeltornen och vara med och kryssa dagens fåglar på whiteboarden. Det finns också lite profilprodukter att köpa där pengarna går till fågelskyddet. Tyvärr hade vi under 2019 ingen leverantör av pins vilket drog ner resultatet något. Men, det viktigaste är att man möts av ett leende när man kommer, och lämnar Ottenby med ett stort smajl när man går.

Skådare på taket till naturum. Foto: Per Persson

10-årsjubileum för Falsterbo Bird Show

Årets jubileumsupplaga av natur- och miljömässan Falsterbo Bird Show uppmärksammades på olika sätt. Bl a med ett nytt inslag, Martins soffa, som blev mycket uppskattat. Martin Emtenäs intervjuade flera namnkunniga personer ur fåglarnas värld. Lars Jonsson, Per Alström, Rebecca Le Moine var några av namnen i soffan. Även Gigi Sahlstrand och Eva

Stenvång Lindqvist fick slå sig ner och berätta om bildandet av Rapphönorna, som också firade sitt 10-årsjubileum.

Hela mässområdet hade genomgått en förändring där trädäcket bakom restaurangen fungerade som samlingsplats för både mat och prat. Programmet var till bredden fyllt med intressanta föredrag som konkurrerade med vandringar med varierande tema, liveskådning och ringmärkningsförevis-

ningar. Ca 1 000 skolbarn från kommunerna runt Falsterbo kom med sina lärare till de naturpedagogiska dagarna, som inleder Falsterbo Bird Show, för att lära sig mer om natur i allmänhet och om fåglar i synnerhet. Fantastiska volontärer såg till att hela veckan blev till en succé.

Både under fredagen och lördagen passerade en hel del bivråkar över området, liksom enstaka aftonfalkar, stäpphökar och bruna glador. För de som besökte Nabben under morgnarna fanns bl.a. svarthakad buskskvätta och svarthalsad dopping till allmän beskådan.

Martin Emtenäs: Foto privat

Föredrag: Fotograf okänd

Barnen och tranorna. Foto: Anette Barr

”

Tanken med att anordna dessa dagar är att väcka ett naturintresse bland barn och unga.

Naturpedagogiska dagarna

Naturpedagogik vid Hornborgasjön 10-13 april i Falsterbo i anknytning till Falsterbo Bird Show 27-29 augusti 2019.

Tanken med att anordna dessa dagar är att väcka ett naturintresse bland barn och unga samt att locka med dem ut i naturen genom att erbjuda positiva upplevelser. Vi vill också inspirera lärare att arbeta mera med naturen som utgångspunkt och erbjuda aktiviteter som klasserna arbetar vidare med och följa upp tillbaka på skolorna.

Vid Trandansen fokuserar vi mest på fåglar, och då de som finns vid Trandansen vid tidpunkten vi är där. Många barn har trots att de bor relativt nära inte tidigare besökt Trandansen, vilket vi ger möjlighet till här.

För tredje året i rad anordnades de naturpedagogiska dagarna vid Trandansen, Hornborgasjön 2019. I år kom återigen skolor från Skövde, Falkenberg och Skara och deltog under de

tre dagarna vid Trandansen. Cirka 600 barn besökte oss vilket var färre än under 2018. Vi tror att detta hade att göra med att vi inte längre kunde bjuda på busskostnaderna för en del av klasserna. Det var barn och ungdomar från förskoleklass till skolår sex.

Vi hade fina dagar med solen om än lite kyligt. Några av de aktiviteter som erbjöds var transpan i hand- och tubkikare, fågelbingo där det gällde att först få en full rad på sin bricka

med fågelfoto och artnamn. Fågellåten var en annan station där inspelade låten spelades upp och diskuterades, och så tillverkades fröautomater av tomma mjölkkartonger. Nytt för i år var ett samarbete med Dalénium -Science Center som visade sin flygexperimentshow. Utöver detta lektes lekar och barnen fick prova att "springa trana", en gammal tradition från trakten.

Naturpedagogiken vid Falsterbo Bird Show har växt fram under

Foto: Anette Barr

Fin gemenskap på Naturpedagogiska dagarna. Foto: Anette Barr

de tio år som den funnits. Från att vid första året vara helgaktiviteter för allmänheten till att under tioårsjubileet vara en väl förankrad företeelse som skolorna förväntar sig och där platserna snabbt fylls på. Under 2019 fick vi tacka nej till minst 700 barn efter att ha tackat ja till över 1000.

I Falsterbo erbjuder vi vid 18 olika stationer olika aktiviteter som kikarskola med hand- och tubkikare, insektsjakt med luppar och håvar som hjälpmedel,

håvning i havet, fågelbingo, spårstation där olika insamlade spår från däggdjur och fåglar undersöks samt flygexperiment där vi försöker förstå hur fåglar flyger, för att nämna några. Vi fokuserar på naturintresset som helhet även om fåglarna är utgångspunkt i merparten av våra aktiviteter.

I Falsterbo har vi förmånen att det oftast är varmt och skönt väder, och i år hade vi det soligt alla tre dagarna. Alla deltagare går eller springer omkring med

ett leende på läpparna och verkar njuta av tillvaron, stor som liten.

Det är ett fantastiskt myller av barn och ungdomar vid båda våra arrangemang och att ett intresse för vår natur och värbandet om denna finns och byggs på går inte att ta miste på.

Tack vare engagerade volontärer som med ett leende på läpparna tar emot alla barnen på varje station görs dessa dagar både vid Trandansen och i Falsterbo möjliga att genomföra. För att våra volontärer ska känna sig väl förberedda erbjuder vi volontärutbildning där vi går igenom alla aktiviteter, provar på och äter lunch tillsammans för att också skapa gemenskap för alla som samarbetar kring de naturpedagogiska dagarna.

Här letas det inte efter fåglar! Vad kan hittas i havet? Foto: Anette Barr

Regionalföreningar

Dalslands Ornitologiska Förening

År 2019 var speciellt för DOF, då föreningen fyllde 50 år, och i samband med Fågelskådningens dag i maj och höstmötet i oktober uppmärksammades detta. Vid höstmötet höll Ola Jennersten från WWF ett mycket uppskattat föredrag om "Ge naturen en chans med betesdjur". Ett mycket viktigt ämne för många fågelarter som minskat under senare år i Dalsland.

DOF uppmärksammade förra året att det häckar betydligt fler par havsörn än stenskvätta i landskapet, något som säkert kändes främmande för de som var med när DOF bildades 1969. Och det går fortsatt bra för havsörnen; under året 6 lyckade häckningar, med totalt 11 ungar, att jämföra med 4 lyckade häckningar med totalt 5 ungar 2018. Även för fiskgjusen går det bra längs Dalslands Vänerkust. I en rapport från Vänerns vattenvårdsförbund konstateras att antalet par fiskgjuse längs Dalslands Vänerkust ökat från ca. 13 par 1985 till 15 par 2018.

Det gläder oss också att flera nya medlemmar tillkommit under 2019. Detta tillsammans med det positiva mottagandet av väggalmanacken "Fåglar på Dal 2019", och nu även "Fåglar på Dal 2020", har gjort att DOF har riktigt god ekonomi jämfört med tidigare år. DOF:s styrelse kommer därför att avsätta ytterligare pengar till DOF:s Fågelskyddsfond.

Aktiviteter över hela landet

De 25 regionalföreningarna står för en mycket stor del av fågelskyddsaktiviteter och evenemang. Det bjuds på föredrag, exkursioner, projekt, standardrutter, nybörjarkurser, fotokvällar, holkbyggen och mycket mer. Här följer ett axplock från regionalföreningarnas år 2019.

Vardagsvandring med GOF. Fotograf okänd

Göteborgs Ornitologiska Förening

Föreningen har ett stort antal aktiva i verksamheten, som sträcker sig från vandringar i närområdet alla årets 52 veckor till resor inom landet och till mer avlägsna resmål. Vidare erbjuds ett gediget program med föredrag och öppet hus både i den egna klubblokalen i Västra Frölunda och i en större lokal i centrum. Arbetet att utveckla Torslandaviken som fågellokal fortsatte och konstgjorda häckplatser för backsvalar sattes upp. På Nidingens fågelstation ringmärktes 11 945 fåglar från mars till november.

Vardagsvandring med GOF
Vardagsvandringarna började

hösten 2008 med träffar varannan vecka och från 2011 går man varje vecka. Under 2019 var det i medeltal 37 deltagare per vecka. Tiden är alltid torsdag förmiddag och startplats och tid anpassas så att deltagarna ska kunna utnyttja allmänna kommunikationer. De flesta av de 44 besökslokaler ligger inom en timmas resa från Göteborgs centrum.

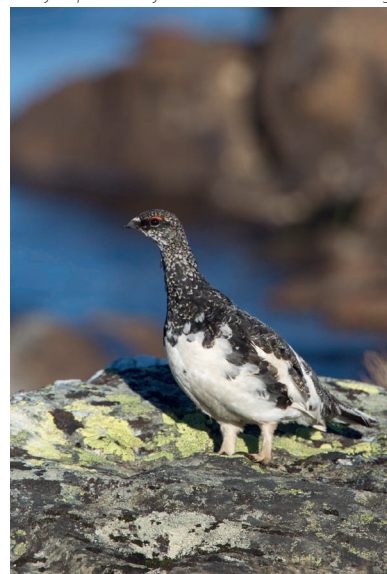
Om det är vardagsvandringarna som drar eller om äldre människor är mer benägna att gå med i en förening vet vi inte, men faktum är att medelåldern bland medlemmarna ligger runt 65 år.

Från årsmötet i april 2019 styrs föreningen av en 13-hövdad styrelse utan ordförande. Tack vare ett stort antal funktionä-

Stekenjokk 23 juli 2019. Foto: Thomas Holmberg

Fjällripa Stekenjokk. Foto: Thomas Holmberg

rer på bärande poster utanför styrelsen har detta inte påverkat verksamheten 2019 nämnvärt. Det ordinarie årsmötet tog också beslut om nya stadgar som genom extra årsmöte i augusti 2019 trädde i kraft under året.

Jämtlands Ornitologiska Förening

Birdlife har under 2018 och 2019 genomfört en fågelinventering i Stekenjokkfjällen på gränsen mellan Jämtland och Lappland. Det har skett i samarbete med regionalföreningarna i Jämtland och Västerbotten och med ekonomiskt stöd från Alvins fond. Området är lättillgängligt och känt för sin fågelrikedom, men någon systematisk inventering har inte gjorts tidigare. Inventeringen som omfattar hela 76 kvkm bekräftar att det är ett värdefullt fågelområde med goda populationer av bland annat fjälllapp, lappsparr, fjällripa, kärrsnäppa och mosnäppa. Mest oväntat var ett fynd av häckande rödstrupig piplärka.

JORF, Projekt Jaktfalk och föreningen Kungsörn Sverige anordnade i september ett Nordiskt kungsörns- och jaktfalksymposium i Funäsdalen. Bengt Warensjö var värd för symposiet som hölls på Härjedalens Fjällmuseum. Under juni-augusti var det CES-ringmärkning på Frösön med Ingvar Alkemar som kontaktperson.

I november var det artrally under ledning av Christer Pålsson. Vi tävlade om hur många fågelarter som kunde hittas en novemberdag i Jämtland. Varje lag bestod av 2 eller 3 personer och varje fågelart måste ha hörts eller setts av minst två personer för att räknas. Antal arter som sågs eller hördes uppgick till 53 arter, vilket är nytt rekord för ett enskilt artrally under de 10 år som JORF genomfört detta evenemang.

Norrbottens Ornitologiska Förening

Under 2019 märktes på Hap-

aranda Sandskärs fågelstation 2 085 fåglar av 63 arter vilket är betydligt under individgenomsnittet på 3 970 fåglar. Färre än under säsongen 2018 då vi märkte 3 150 fåglar. Den vanligaste märkarten blev som det brukar; lövsångare (503 märkta) följt av bergfink (261), talgoxe (181) och sävsparv (166) samt grönbena (127 märkta). Totalt har nu 145 002 fåglar av 149 arter märkts sedan starten 1981. Ny märkart för året och något av en sensation blev vitryggig hackspett!

Under 2019 har flera projekt bedrivits. Förutom projektet listade nedan har två nya artprojekt tillkommit. Ett avser stödutfodring och inventering av Vitryggig hackspett under vintern 2019/2020 och stötts av Länsstyrelsen i Norrbotten. Det andra projektet gäller förbättring av häckningsplatser för Ortolansparven. Detta projekt är en del av Birdlife Sveriges artprojekt och stöds ekonomiskt av Sveaskog i Norrbotten. Nytt för 2019 var att en studie-cirkel om fåglar för nybörjare genomfördes i samarbete med Studieförbundet. Ett tiotal en-

tusiaster deltog i 16 träffar med Gunnar Thingvall.

I vår medlemstidning Fåglar i Norrbotten nummer 4:2019 finns redovisningar från samtliga våra projekt. Vi hänvisar till dessa redovisningar, samt till hemsidan www.nof.nu, avseende följande projekt:

Projekt havsörn i Norrbottens kustland och skärgård

Den 8 juni genomfördes årets havsörnsinventering med hjälp av helikopter. Årets resultat blev 16 lyckade häckningar och 24 ungar, fyra av kullarna blev ringmärkta. Vi känner nu till 30 havsörnsrevir inom området.

Projekt Jaktfalk

2019 kontrollerade vi 50 häckningslokaler för jaktfalk som vi följt sedan 1996 i Nationalparksblocket. Årets resultat blev fyra lyckade häckningar med 12 ungar i Nationalparksblocket samt fyra lyckade häckningar med 10 ungar i Gällivare- och Kirunafjällen.

Projekt Pilgrimsfalk

För 37:e året har inventeringar och kontroller av kända lokaler gjorts. Vi har kontrollerat 60 lokaler – 28 lyckade häckningar med 66 ungar blev resultatet.

Projekt Pärलगgla

Projektets alla holkar var detta år helt tomma, men många spelande hanar har observerats under servintern.

Projekt Slaguggla

Under 2019 konstaterades åtta påbörjade häckningar. Sex häckningar gav 11 ringmärkta ungar. Sex honor kunde fångas varav fyra var kontroller och två nymärkningar. Mellan 1982-2019 har det häckat 285 slagugglor i projektets holkar.

Projekt Fjällgås

Under sommaren sattes totalt 88 fjällgäss ut i Svaipa/Tjäl-

Jaktfalkshona med tre ungar, Gällivarefjällen 2019. Foto: Berth-Ove Lindström

mejaure-området. Det var en glädjande överraskning att minst fyra olika kullar om totalt nio ungar har flyttat söderut under hösten 2019. Baserat på den information som finns idag ger en försiktig skattning 110-140 individer i den svenska populationen.

Projekt Fjällvråk

Resultatet från helikopterinventeringen visade att antalet häckande fjällvråkar var högt, 31 häckande par (lyckade häckningar). Årets medelkullstorlek ligger på 2,55 ungar/lyckad häckning. Totalt besöktes 284 boplatser.

Projekt Vägen Västerut

Under 2016 sattes 147 holkar anpassade för pärl- och hökuggla upp längs Vägen Västerut i Lule Lappmark (140 km). Konstaterades 14 påbörjade häckningar under inventeringen i maj. Vid efterföljande kontroll visade det sig att flera häckningar hade misslyckats. Totalt hade vi således åtta lyckade häckningar med 36 ungar.

Skånes Ornitologiska Förening

Storkprojektet i Skåne drivs av SkOF, numera tillsammans med Naturskyddsföreningen Skåne. Den vita storken försvann som häckfågel i vårt land 1954. Projektet startades 1989 av SkOF med målsättningen att återfå storken som häckfågel med en fast, häckande och flyttande population. För att nå målet föder vi upp storkar i fyra hägn och i dessa finns det nu 52 häckande storkpar. Ett hundratal ungar därifrån släpps varje år ut vid ett gemensamt tillfälle i slutet på juli. Dessa ungfåglar slår sig sedan samman med de ungfåglar som har kläcks fram i de friflygande storkarnas bon, vilket blir ungefär lika många. 2019 fanns 74 häckande par i det vilda, inklusive de äldre fåglar som aldrig har flyttat.

Samtliga ungstorkar ringmärks

Stork på bo med unge: Fotograf okänd

innan de lämnar bona, såväl i hägnen som i det fria, numera med en bred orange ring med svarta tecken. Sedan 2010 flyttar så gott som samtliga ungfåglar och några har också börjat återvända och etablerat sig som häckande par. De icke-flyttande storkarna försöker vi succesivt att fånga in för att skapa fler lediga revir för de flyttande fåglarna. Allt arbete inom projektet möjliggörs av ett drygt 50-tal volontärer som helt ideellt och dagligen utfodrar de inhägnade storkarna, under ungarnas uppväxttid 3 till 4 gånger per dag! Allt arbete leds av vår på deltid anställda projektledare Petter Albinson och till hans stöd finns en ledningsgrupp med fyra representanter från vardera SkOF och Naturskyddsföreningen.

Ett projekt som SkOF måhända (och tyvärr i så fall) är ensamma om är Fågelskydd Spillepeng. Projektet drivs sedan 1997 tillsammans med det regionala

”

Fågelskydd Spillepeng inventerar och bevakar fågellivet i Malmö och Lund.

avfallsbolaget Sysav och har som huvuduppdrag att hjälpa nödställda fåglar i Malmö-Lundområdet. Ansvariga för projektet tar årligen emot drygt 2000 telefonsamtal och gör drygt 600 aktiva insatser per år. Prioritet ligger på fall där människan och hennes verksamheter är orsak till fågelns belägenhet. Utöver hjälpen åt den aktuella fågelns tas allmänhetens omsorger på allvar – något som uppskattas högt. Under 2019 gav föreningen ut en bok "Storlom i kök och fasan i grill". I denna berättas om ett 40-tal mer spektakulära insatser under de gångna åren. Fågelskydd Spillepeng inventerar och bevakar även fågellivet i sitt hemmaområde i

Malmöns norra del. Ett område som inbegriper såväl aktiv depå som rekreationsområde och strandängar.

Västergötlands Ornitologiska Förening

VgOF arbetar aktivt med åtskilliga frågor som rör skydd av fågelfaunan i Västergötland och är en aktiv remissinstans i många ärenden som berör fågellivet. Föreningen deltar i debatter, informerar och sprider kunskap om fåglar och miljö, marknadsför fåglar som spännande hobby, bildar opinion, stimulerar projekt ekonomiskt via vår fågelskyddsfond. Från fonden har under året beviljats bidrag till tornfalksprojektet, projekt smålom och småfågelsprojektet.

VgOF är huvudman för Hornborgasjöns fåltstation, där mycket arbete och undersökningar görs vid sjön, med bland annat simfågelräkning, ringmärkning, Natura2000-inventeringar mm, mm.

Föreningen deltar i Naturvårdsrådet för Tivedens nationalpark och har också yttrat sig över naturvårdsplaner, bildande av naturreservat och länsstyrelsens bevarandeplaner för Natura 2000-områden.

Fågelskyddsarbetet handlar fortsatt ofta om att lämna synpunkter och råd rörande kommunala vindkraftsplaner, samt ge råd inför och lämna remissvar i samband med ansökningar om tillstånd att etablera vindkraftsanläggningar.

Nationellt fågelskydd

BirdLife Sverige har fortsatt en tjänsteman som jobbar heltid med fågelskydd. Därutöver gör ett flertal styrelseledamöter och andra ideella (medlemmar) stora insatser för att förstärka vårt fågelskyddsarbete.

Första helgen i februari 2019 bjöd BirdLife Sverige representeranter från alla 25 regionalföreningar till en intern konferens i Uppsala. Syftet var att med utgångspunkt från vårt Program för fågelskydd och naturvård diskutera hur vi ska jobba långsiktigt med målbilder i ett antal fågelskyddsfrågor och hur vi i nästa steg ska prioritera efter våra begränsade resurser. En handlingsplan bör lämpligen knytas till programmet. Vi behöver tänka allt från globalt (BirdLife International) via europeiskt (BirdLife Europe) och svenskt (BirdLife Sverige) till regionalt (regionalföreningar). Vi ska fortsätta vårt engagemang på alla dessa plan, även om det blir olika tyngd på olika delar och fokus kan variera över tiden. Möjligheten att påverka skiljer också mellan olika områden/verksamheter.

Vid slutdiskussionen framkom att jordbruk och skogsbruk bör prioriteras högst. Det småbrutna landskapet och den biologiska mångfalden hotas av bl.a. såväl intensifiering som igenväxning och skogsplantering som bidrar till alltmer homogena landskapstyper. Behovet att åter-

Stekenjokk: Arkivbild

skapa fler våtmarker är stort, både ur klimatsynpunkt och för grundvattennivån.”

BirdLife Sverige deltar varje år i fördelningen av medel från Alwins fond. Fonden delade 2019 ut 1,5 miljoner kronor till 55 projekt med inriktning på framförallt fåglar och naturvård. BirdLife Sverige har erhållit medel ur fonden för följande projekt: Hotade fåglar i Östersjön, Jaktfalk i Jämtland och Härjedalen samt Projekt Lom. Flera av våra regionalföreningar har fått medel till inventeringar av fjälluggla, pilgrimsfalk, jaktfalk, kungsörn, fjällvråk, nattskär och göktyta. Under 2019 har utdelning från fonden också tilldelats enskilda projekt för smålom, sydlig kärrsnäppa, berggav, vittryggig hackspett, nötkråka, räknig av tajga- och tundrasädgäss i Sverige, fortsatta inventering av fåglar i dammar, kalkbrott och grustag på Gotland samt Storkprojektet i Skåne.

Under 2019 inventerades de återstående 24 (av sammanlagt 76) kvadratkilometer-rutorna i fjällområdet kring Stekenjokkvägen i norra Jämtland och södra Lappland. Området är känt för att vara

fågelrikt och är dessutom lättillgängligt för besökare via vägen som löper genom området (tillträdesförbud råder under perioden 10 juni – 10 juli). Någon heltäckande fågelinventering har inte gjorts tidigare och det är angeläget att få en mer detaljerad bild av fågellivet som ett underlag för riktade fågelskyddsåtgärder när det nuvarande provisoriska skyddsområdet löper ut om några år. Resultaten från inventeringarna i Stekenjokkområdet kommer att sammanfattas i en särskild rapport.

BirdLife Sverige sitter tillsammans med Svenska Jägareförbundet, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och representeranter från näringslivet i styrelsen för Svensk Våtmarksfond. 2019 års ekonomiska stöd har gått till restaurering av våtmarker vid Glommersträsk (Norrbotten), Dragmansbo (Uppland) samt Sjötorp och Sunnegata (Västergötland). Totalt delade fonden ut 325 000 kr till dessa våtmarksprojekt. Våtmarksfonden organiserar vartannat år en stor våtmarkskonferens som vänder sig till alla som har intresse för våtmarker och de ekosystemtjänster dessa ger. Årets tillställ-

ning hölls i Lerum i Skåne under två dagar i maj och lockade 90 deltagare från myndigheter, organisationer, entreprenörer m.fl. Temat för konferensen behandlade frågan hur vi tillsammans kan ta oss förbi hindren för att få fler våtmarker? Det rådde stor samstämmighet om att byråkratin måste minska och att finansieringsmöjligheterna måste öka. Vid konferensen utdelades också årets våtmarksstipendium till Lennart Henriksson från Hyssna i Västergötland. Lennart har bl.a. varit projektledare för återskapandet av Lilla Attsjön i Småland. Våtmarksstipendiet instiftades av Våtmarksfonden och Ragn-Sells för att uppmärksamma en person eller organisation som "utfört ett betydande och värdefullt arbete för att skapa våtmarker av hög kvalitet för fåglar".

BirdLife Sveriges projekt Afrika tur och retur, finansierat av Postkodstiftelsen, har nu avslutats i nästan ett år. Inom ramen för projektet arrangerades i augusti evenemanget "Silltrutens dag" på Skansen i Stockholm. Målet med dagen var att

uppmärksamma östersjösilltruten som ökar i antal i Stockholms innerstad, men minskar nationellt. Evenemanget riktades i första hand till barn och innehöll bl.a. pyssel, tipspromenad och live-fågelskådning. Vi hade också monter och föredrag på Falsterbo Bird Show. Vidare har migrationsdata från GPS-försedda skrântärnor sammanställts och ska bearbetas vidare av CAnMove-gruppen på Lunds universitet. I stort sett allt går enligt projektplanen och projektet avslutas vid årsskiftet 2020/2021.

Projekt Hotade fåglar i Östersjön fortsatte under 2019. Projektet studerar främst skrântärna och silltrut (Östersjörasen

fuscus), men även alkor som också födosöker långt från sina häckplatser. Samarbetet med forskare vid Lunds universitet (CAnMove) och Novia yrkes-högskola i Finland har fortsatt. Under året har studier av skrântärna bedrivits vid några finska kolonier och i Sverige har studien utökats och omfattar nu kolonier i Norduppland, Bråviken, Oskarshamn samt genom ett LONA-Projekt även Luleå skärgård. Studierna av silltrut har utvidgats att omfatta kolonier i Norduppland, Gästrikland och Stockholm. I Stockholm vill vi bl.a. jämföra beteenden och överlevnad mellan stadshäckande silltrutar och de som häckar i ytterskärgården. Studierna som påbörjades

På Silltrutens dag, Skansen med Tomas Viktor, StOF och Mia Ericsson BirdLife Sverige: Foto: Ulrik Lötberg

med GPS-loggar på tordmule och sillgrissla har fortsatt vid Gunnarsstenarna och nu även Stridsbådan i Stockholms skärgård. Under sommaren försågs 22 skräntärnor, 13 silltrutar, två tordmular och tolv sillgrisslor med GPS-loggar. Satsningen på ungfåglar av skräntärna har gett mycket intressant information om rörelsemönster och mortalitet under flyttningen till Afrika. Projektet fortsätter att stötta myndigheternas ÅGP-arbete kring skräntärna och står för en stor del av uppföljningen kring denna art.

Projekt Strandängsvadare försöker bidra till att förbättra häckningsmöjligheterna för vadare på strandängar i södra Sverige. Detta görs genom samarbete med länsstyrelser, markägare, jägare och Sportfiskarna. En viktig åtgärd är att plugga igen diken på strandängarna så att vatten stannar kvar längre under vadarnas häckningsperiod. Under 2019 inventerades rödspov på Öland och i Kristianstads vattenrike. Populationen på Öland ligger kvar på ungefär samma nivå som 2018 (svag nedgång från 90 till ca 80 par). Häckningsutfallet var hyfsat i kärnområdet

på sydöstra Öland, men uselt i Borgholms kommun och i t.ex. Ottenby. Överhuvudtaget var det en dålig säsong för vadare i Ottenby, vilket är bekymmersamt med tanke på att detta är landets viktigaste lokal för sydlig kärnsnäppa. I Kristianstads Vattenrike noterades en svag ökning och 8 par gick till häckning, men med dåligt resultat. Den temporära våtmarken på Håslövs ängar som åstadkommits genom dämning fungerade utmärkt också under 2019.

Ängshöken har på senare tid minskat såväl på Öland som i Sverige och stora delar av Europa. Farhågor finns att vår svenska population snart blir så liten att den på sikt inte överlever. På Öland inräknades 26 par under 2019 (totalsiffran för Sverige hamnar runt 40 par). Ängshöken var tidigare främst knuten till alvarmark och agmyrar, men på senare år sker en kraftigt ökande andel av häckningarna i åkermark. Det är problematiskt så till vida att många bon, ägg och ungar (och ibland t.o.m. vuxna honor) demole-ras i samband med skörd. Till-sammans med Länsstyrelsen i

Kalmar län har BirdLife Sverige under 2019 fortsatt att verka för skydd av den öländska populationen. Genom att avlysa och stängsla in ytor runt funna bon tills dess att ungarna är flygkun-niga har häckningsutfallet för-bättrats avsevärt. Av 19 par som bedömdes göra häckningsför-sök lyckades 14 par producera 29 flygfärdiga ungar.

Trots idoga insatser med bl.a. biotopförbättringar så fortsätter ortolansparven att minska kraftigt på åkermark i Sverige. Arten kommer sannolikt att klassas som akut hotad på den svenska rödlistan 2020. I det tidigare kärnområdet runt Kvismaren (Närke) hittades tre bon 2019. Ingen rekrytering av återvändande ungfåglar har konstaterats på många år och totalt finns mindre än 50 revir kvar på åkermark i mellersta Sverige. Situationen på hyggen i Norrland är något bättre och troligtvis är hyggen i Norrland den enda svenska biotop där ortolansparven långsiktigt kan hålla sig kvar. Fem inventerare (fyra bekostade av länsstyrelsen och en av BirdLife Sverige) registrerade sjungande ortolansparvar på ett 50-tal hyggen i främst Ångermanland och

Rödspov. Arkivbild

Ängshök. Foto: Anders Laurin

Deltagare i Nordiskt kungsörn- och jaktfalksymposium i Funäsdalen. Foto: Anders Eriksson

Norrbotten. De stora skogsföretagen Holmen Skog, Sveaskog och SCA har börjat göra markberedningsgropar på anvisade hyggen för att förlänga tiden som dessa tillhandahåller en bra födosöksbiotop. Våren 2020 räknar vi med att 10-15 sådana hyggen ska ha markberetts före fåglarnas ankomst från Afrika.

Under sista helgen i september hölls ett nordiskt kungsörn- och jaktfalksymposium i Funäsdalen i Jämtlands län.

Förutom många intressanta föredrag hölls ett möte för ett 30-tal jaktfalkintresserade från Sverige, Norge, Finland och Island för att diskutera inventering och möjligheter för ett utökat samarbete. Andra praktiska frågor som diskuterades var ringmärkning samt insamling av fjädrar, spybollar, bytesrester och rötägg. Något som påpekades speciellt var att jaktfalkprojekten bör registrera väderleksdata och ägglägningsdatum med tanke på klimatförändringarna. Jaktfalken hör sannolikt till de arter som snabbast påverkas av stigande temperaturer och extremväder.

I Jämtlands- och Härjedalsfjällen har inventering av jaktfalk skett årligen sedan

Jämtlands läns Ornitologiska Förening och BirdLife Sverige startade Projekt Jaktfalk 1994. Under häckningssäsongen 2019 kontrollerades 50 jaktfalkrevir. Bland de 15 par som hittades, lyckades tio med häckningen. Totalt noterades 29 ungar. Ripinventeringar i Jämtlands län visade på stora ripkullar 2018. Troligen som en följd därav noterades en viss ökning av besatta revir 2019, men i Frostviken, Hotagen och Skäckerfjällen blev resultatet ändå dåligt. Kraftiga snöfall och stora svängningar i temperatur under vårvintern med snabb snösmältning och påföljande isbildning noterades på vissa boplatser.

I Västerbotten återupptogs inventering av jaktfalk 2018.

Under 2019 inventerades främst Ammarfjället, Marsfjällen och Storumans fjällvärld. I och med inventeringsuppehållet 2010–2017, samt det faktum att falkarna använder sig av korpbon, så tar det tid att hitta igen par som har funnit alternativa boplatser flera kilometer ifrån de tidigare kända. 42 av totalt 52 kända lokaler besöktes. Resultatet blev fyra lyckade häckningar med totalt 11 ungar i nio besatta revir.

I Norrbotten kontrollerades 50 häckningslokaler för jaktfalk

som följt sedan 1996, dels i "nationalparksblocket" (Sarek, Padjelanta, Stora Sjöfallet) och dels i Gällivare- och Kirunafjällen. Vardera fyra lyckade häckningar konstaterades i båda områdena, med tolv respektive tio ungar som resultat. Jämförelse mellan tidsperioderna 1999–2005 och 2012–2018 visar att både antal lyckade jaktfalkshäckningar och antal jaktfalksungar har minskat med 30 %. Det finns anledning att tro att klimatförändringarna spelar in i detta. Avsaknad av jaktfalk i för arten lämpliga miljöer bereder väg för en fortsatt expanderande av pilgrimsfalk i fjällen. Fyra sådana lokaler registrerades.

Under 2019 genomförde BirdLife Sverige en landsomfattande inventering av berggrov.

En utsedd projektgrupp hade dels hjälp av en referensgrupp (tio personer) samt regionala kontaktpersoner i varje landskap/län. Inventeringen fick stor och positiv uppmärksamhet i media och många personer gjorde antagligen sin första officiella fågelrapport. Sammanlagt 1358 berggrovrapporter registrerades i Artportalen och

totalt besöktes 820 lokaler.

Resultaten från årets inventering indikerar en betydande minskning av berguvsstammen, i synnerhet i norra Sverige, jämfört med närmast föregående inventeringar (1998–1999 samt 2008–2009). Förutom registrering av ropande berguvar efterfrågades uppgifter om deras livsmiljöer, för att vi bättre ska förstå populationens utveckling. Som väntat finns idag en stor andel uvar, närmare bestämt en fjärdedel av kända individer, i grus- och bergtäkter (exempelvis samtliga 15 i Skåne). Projektgruppen har även studerat dödsorsaker hos berguvar som inkommit till SVA och Naturhistoriska Riksmuseet. Inventeringen slutförs 2020, varefter tydligare slutsatser kommer att kunna göras.

BirdLife Sverige är sedan 2018 representerade i Skogsstyrelsens samtliga fyra regionala sektorsråd.

Under 2019 har vi jobbat med att förbättra målbilderna gällande "träd och buskar" samt "död ved". Glädjande nog skärpte Skogsstyrelsen under året sin vägledning för hänsyn till tjäder i samband med skogsbruksåtgärder. Vägledningen ligger nu mer i linje med våra förslag och med vad forskningen menar att tjädern kräver.

Att Skogsstyrelsen höjde nivån för nyckelbiotopsklassificering i nordvästra Sverige och sedan bestämde sig för att avsluta registreringen av nyckelbiotoper vid avverkningsanmälningar var två beslut som BirdLife Sverige reagerade starkt emot. Ett beslut från ArtDatabanken att ta ut en avgift för tillgång till sekretessbelagda uppgifter i Artportalen innebar vidare att såväl Skogsstyrelsen som de flesta av landets länsstyrelser inte hade tillgång till viktig kunskap inför

Berguv. Foto: Patrik Olsson

beslut om exploatering eller avverkning. Vi framförde våra synpunkter på flera sätt, bl.a. brevledes (och åtminstone när det gäller ArtDatabankens finansiering verkar budskapet ha nått avsedd effekt).

I början av 2019 lanserades kampanjen Vår skog tillsammans med 22 andra organisationer. Den riktar sig till Sveaskog och staten som ägare att ta större ansvar när det gäller bl.a. skydd av skog med höga naturvärden, hänsynsfulla skogsbruksmetoder samt lägre avkastningskrav. Under våren föreslog föreningen för Sveaskog att gradvis avveckla hyggesbruk inom bolagets ekoparker. Därmed skulle ekoparkerna bidra med kunskap om hur hyggesfria alternativ kan utvecklas, samtidigt som inriktningen på naturvårdande skötsel utökas. Möjligheterna för ekoturism skulle också bli bättre.

På vårt uppdrag gjorde Svensk fågeltaxering (Lunds universitet) en analys som belyser vikten av att bevara skogliga värdeetrakter och fjällnära skog. Dessa skogsavsnitt

innehåller generellt betydligt mer biologisk mångfald än skog som i högre grad är påverkad av skogsbruk. Tätare förekomst av tallbit, lappmes, tretåig hackspett och lavskrika är bra indikatorer för miljömålet Levande skogar –och alla fyra arterna är vanligare i skogliga värdeetrakter och fjällnära skog.

BirdLife Sverige valde i oktober 2019 att överklaga

mark- och miljödomstolens uppmärksammade domar att tillåta avverkning av skog som bedöms vara värdefull för bevarande av lavskrika i Bollnäs kommun. Syftet från vår sida var att skydda lavskrikan som en indikator för biologisk mångfald i ett allt mer utarmat skogsbrukslandskap, men avgörande var också mark- och miljödomstolens uppenbara degradering av data i Artportalen (samt indirekt alla våra regionalföreningars inventeringar och andra fågelstudier) till "oanvändbara".

Representanter för BirdLife Sverige höll under hösten utbildning för Holmen skog om fågelhänsyn i skogsbruket.

Ett omfattande material har sammanställts för detta ända-

mål och tanken är att skapa fler samarbeten. Sveaskog har visat visst intresse.

Föreningen är medlem i FSC (Forest Stewardship Council) såväl i Sverige som internationellt. I Svenska FSC har sex av våra medlemmar varit engagerade i styrelse och olika arbetsgrupper och sedan FSC:s stämma 2019 har vår Dennis Kraft varit ordförande för FSC Sverige. Under året har den nya skogsbruksstandarden dragits genom processen för godkännande. Detta avslutades i januari 2020 och från 1 september kommer den nya standarden att gälla. Ett annat viktigt arbetsområde har varit frågor kring nyckelbiotoper och höga bevarandevärden. Under ledning av en grupp inom FSC:s styrelse har en process för att belysa dessa frågor pågått under hela året. Flera aktiviteter för att involvera medlemmarna har genomförts under året; insamlande av nulägesanalyser, tre heldagar med workshoppar samt en exkursion. Under hösten arbetade fyra arbetsgrupper med olika frågeställningar, ett arbete som ska fortsätta under 2020. Processen har hittills skapat en öppen och ärlig dialog, och ett ökat förtroende mellan FSC:s medlemmar.

Under 2019 fastslogs BirdLife Sveriges program för fågel-skydd och naturvård. Dokumentet speglar översiktligt vad BirdLife Sverige anser i olika fågelskyddsfrågor, till stöd för såväl myndigheter som regionalför- eningar och enskilda medlem- mar, och ska ses som en viktig "rygggrad" i vår verksamhet. Tre nya riktlinjedokument kopplade till fågelskydd togs fram under 2019, nämligen 1) riktlinjer för hänsyn till fågellivet i sjöar och vattendrag i samband med tävlingar med (snabba) båtar,

vattenskotrar, "swimruns" och liknande, 2) riktlinjer för drönare, och 3) riktlinjer om biobränslen från skogs- och jordbruk. Inom ramen för vår ambition att vara en viktig påverkansfaktor i samhället har BirdLife Sverige startat en intern grupp som ska utveckla strategier för arbetet.

Under 2019 inledde Natur- vårdsverket en process att ta fram nya jakttider. En grundlig översyn av vilka arter som får jagas och under vilka tider jakten får ske har inte gjorts på ca 20 år. Meningen är att detta framöver ska ske vart sjätte år, i anslutning till den s.k. Artikel12-rapporteringen till EU gällande statusen för de däggdjurs- och fågelarter som förekommer i landet. BirdLife Sverige bjöds in att medverka i en beredningsgrupp och tog aktiv del i arbetet. De nya jakt- tiderna ska gälla från och med jaktåret 2020/21.

För att följa och sprida infor- mation om utvecklingen hos den i landet häckande fågel- faunan tog BirdLife Sverige under föregående år fram rapporten "Sveriges fåglar 2018". Förutom trender och antalsuppskattningar för drygt 250 fågelarter är tanken att dessa årliga rapporter ska ta ett

lite djupare grepp på hur olika omvärldsförhållanden påverkar fåglarna. I den första rappor- ten stod klimatförändringarna i fokus, medan "Sveriges fåglar 2019" ägnades åt skog och skogsbruk. Rapporten publ- icerades digitalt vid årsskiftet 2019/20 och fick betydande uppmärksamhet.

Storskarven är en fortsatt brännande fråga och den ut- sätts fortsatt för hat och illegal förföljelse. Förutom att förvå- nansvärt många politiker (och faktiskt hela partier) gått ut med aggressiva formuleringar, så har tongångarna även ändrats från myndighetshåll. Naturvårdsver- ket har lagt fram förslag om att införa skyddsjakt på storskarv på enskilda initiativ, Stockholms länsstyrelse har föreslagit en halvering av länets storskarv- population och även andra länsstyrelser tillåter ånyo olje- ring/prickning av ägg. BirdLife Sverige står fast i sin ståndpunkt att viss (begränsad) skyddsjakt är befogad, men att en alltför extensiv skyddsjakt medför påtagligt negativa konsekven- ser i form av att stora mängder bly sprids i naturen samtidigt som jakten medför betydande störning för många andra arter. Skarven är inte den huvudsak- liga orsaken till att många fisk-

Storskarv. Arkivbild

populationer försvagats.

I samband med valet till Europaparlamentet genomförde BirdLife Sverige en enkät bland de svenska partier som då hade representation i parlamentet. Vi fick svar av åtta av de nio partierna och det var slående att skillnaderna mellan partierna föreföll vara små. På nationell nivå fick frågor om biologisk mångfald inte någon större prioritet inför valet, men i enkäten sade sig samtliga partier vara oroad över utvecklingen. Samtliga invalda EU-parlamentariker tillskrevs med information och uppmaningar att stå upp för natur och klimat. **Som vanligt har BirdLife**

Sverige svarat på ett antal remisser, lämnat yttranden och överklagat beslut gällande bl.a. vindkraftsanläggningar (28), storskarv (13), jaktfrågor (6), miljöövervakning (3), havsplanering (2), torvtäkt (4), kraftledningar (4), myggbekämpning (1), fiske-reglering (1), strandskydd (1) och flygplats (1).

Arbetet med att uppdatera uppgifter om fågelförekomster i våra 84 svenska IBA-områdena fortgår och vi har nu fått in material från ungefär två tredjedelar av områdena. IBA-systemet är BirdLife Internationals nätverk av viktiga fågelområden och utgör

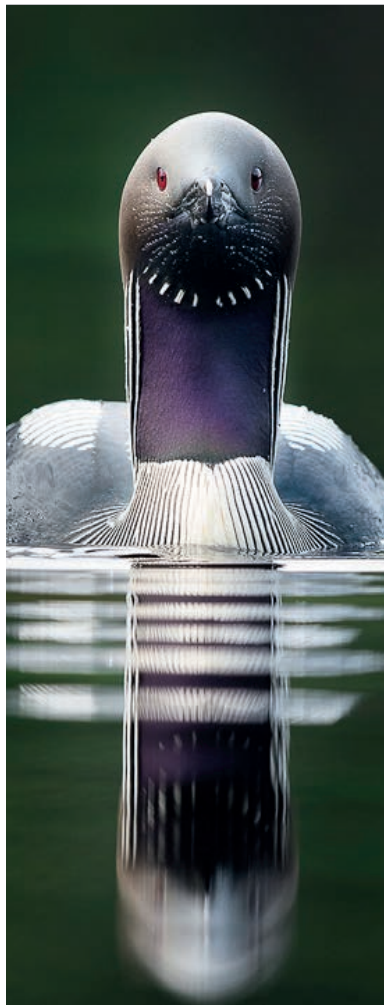
idag världens största nätverk av "skyddad" natur. Även om IBA egentligen saknar juridisk bindning används de nämligen i många länder som en slags "skugglista" till statliga reservat. Under 2019 bedrev BirdLife Sverige projektet Inventering av IBA-områden i Norrland. Inventeringarna ska pågå under minst två år och målet är att dokumentera de IBA-områden (IBA = Important Bird and Biodiversity Areas) i norr som saknar inventering av fågellivet under 2000-talet, men också att söka upp och föreslå nya IBA.

Storlom. Foto: Anders Svensson

Sjöfågelinventeringen

En årlig räkning av fåglar knutna till våtmarker, sjöar, tjärn och andra våta miljöer, och genomförs tillsammans med Svensk Fågeltaxering (Lunds Universitet), gick in på sitt sjätte år 2019. Totalt räknades 401 rutter runt om i landet (jämfört med 373 under 2018), men med stark tyngdpunkt i den södra halvan, och involverade minst 170 personer.

Arter som räknas under sjöfågelinventeringen är reducerade till icke-tättingar som har någon typ av anknytning till vatten och rovfåglar. Totalt räknades 64 486 individer fördelad på 103 av de utvalda arterna, vilket är väldigt bra nummer sett till insatsen.

Projekt Lom

2019 blev det 26:e året sedan Projekt Lom startade upp sin verksamhet 1994.

Mats Eriksson har varit sammanställande under året. Det 25:e verksamhetsåret 2018 uppmärksammades genom en artikel i Vår Fågelvärld nr 3/2019, med sammanfattande reflektioner kring lärdomar och erfarenheter, och en mer tekniskt inriktad översikt i Fågelåret 2018 av nivåer och trender i storlommens och smålommens häckningsutfall sedan mitten av 1990-talet.

Totalt medverkade 183 personer med information om lommar på tänkbara häckningsplatser, och det har varit en långsamt stigande trend av antalet rapportörer, efter en svacka kring år 2000. Dessutom görs en avstämning av rapporteringen på Artportalen, så det är många som på detta sätt har indirekt medverkat utan att ha

”

Nyrekrytering av inventerare, och gärna fler kvinnor, är en utmaning.

Smålomsunge. Foto: Leif Strandberg

varit i aktiv kontakt med Projekt Lom. Totalt sedan starten 1994 har ungefär 580 personer som medverkat med rapporter under åtminstone ett år.

Ryggraden i inventeringsarbetet utgörs av en åldrande kärntrupp på knappt 40 personer som har varit med nästan varje år sedan starten av Projekt Lom. Under de senaste åren har någon eller några av dem låtit förstå att man inte är lika "terränggående" som tidigare och därför har dragit ner på eller helt slutat med fältarbetet. Bara 16 % av rapportörerna är kvinnor. Nyrekrytering av inventerare, och gärna fler kvinnor, är en utmaning.

För storlommen har rapporteringen under senare år omfattat ungefär 400 par eller omkring 7% av det svenska storlomsbeståndet. För smålommen har antalet som ingått i beräkningsunderlaget planat ut på en nivå på ungefär 180 par eller ungefär 11 % av det häckande beståndet. Men för båda arterna är den geografiska representationen ojämn, med en ganska god representation för landets södra och mellersta delar men sämre för Norrland.

För smålommen i Norrland ligger antalet par med information av tillräcklig kvalitet för att ingå i beräkningsunderlaget fortsatt i nederkanten för att tillåta meningsfulla bedömningar.

Storlom: 2019 blev ett bra storlomsår både i Svealand och Norrland, med ett utfall över genomsnittsnivån för perioden 1994–2019 i båda landsdelarna. För Svealand är resultatet speciellt uppmuntrande efter flera år med en ungod produktion på eller under nivån som kompenserar för den årliga dödligheten. I Götaland blev det ett "normalbra" år, med en ungod produktion som nästan exakt prickade genomsnittet för hela 26-årsperioden 1994–2019.

Smålom: Det är fortsatt bekymmersamt för smålommen, och 2019 blev ännu ett år med ett svagt häckningsutfall. I hela landet låg ungod produktionen under genomsnittet för perioden 1994–2019 och således också under den nivå som vi bedömer vara nödvändig för att balansera mot den årliga dödligheten.

Årliga sammanställningar, med mer detaljerad information och bedömningar av de två lomarternas häckningsutfall, finns utlagda på hemsidan; <http://projektlom.birdlife.se/arliga-inventeringsrapporter/>.

På regional nivå har Västergötlands Ornitologiska Förening bidragit med medel för fältarbetet avseende smålom i landskapet. Närkes Ornitologiska Förening har gjort heltäckande inventeringar av storlom m.fl. arter, inom ramen för ett kontrollpro-

gram för sjön Sottern.

Bidrag från Alvins Fond har använts till bland annat besök av häckningsplatser för smålom i Norrland och utrustning för bevakning av smålomsbon med viltkamera. Bevakningen syftar till att få ett underlag för bedömning av om bopredation kan vara en orsak till det försämrade häckningsutfallet i stora delar av landet.

Slutligen har Projekt Lom har medverkat i att ta fram de riktlinjer för hänsyn till fågellivet i sjöar och vattendrag i samband med tävlingar med (snabba) båtar, vattenskotrar, "swimruns" och liknande som fastställdes i april 2019.

Ottenby fågelstation 2019

Verksamhetens grundpelare – ringmärkning, uppdragsforskning, inventeringar och det utåtriktade arbetet mot besökande turister och fågelskådare – dominerade arbetsuppgifterna under året.

Totalt ringmärktes 23 246 fåglar varav 20 423 fångades inom ramen för den standardiserade verksamheten. Detta är drygt 12 procent över medelvärdet. Vår fångsten hamnade 4 procent över medel, vadarfångsten 51 procent över medel och höstfångsten 3 procent över medel.

Revirkarteringar skedde i

provvrutan i Mellersta lunden för 48:e året i rad, en inventering gällande kläckningsframgången hos rödbena och tofsvipa genomfördes liksom såväl standardrutten i Grönhögen som de regelbundna räkningarna av rastande vadare i Sandviksområdet.

Fågelstationen ansvarade även detta år för uppföljningsarbeten inom ett projekt där grönläckig padda återintroducerats i Ottenbyområdet. Uppdraget koordineras från Länsstyrelsen i Kalmar län.

Fem vetenskapliga publikatio-

ner gick i tryck under året, och ämnesområdena rörde bl.a. fenologiska förändringar, influensastudier, flyttningsekologi och ruggning. Bland de pågående studierna kan nämnas arbeten med större strandpipare, tornseglare och nattskärnor. Under hösten skedde en provtagningsinsats gällande usutuvi-rus hos trastar i samarbete med SVA.

Under året påbörjades också det nationella fågelstationsprojektet rörande tajgasångarens förändrade uppträdande i landet. 20 fågelstationer och fångstplatser fångade totalt 101

Kvällsljus på Ottenby. Foto: Samuel Holdar

tajgasångare under hösten, och till kommande år planeras fördjupade studier. Projektet koordineras från Ottenby.

Under året avslutades arbetet med färdigställandet av ett forskningsrum, godkänt av Jordbruksverket, för inhysning av fåglar i samband med olika former av studier. Ottenby är nu en av få anläggningar utanför universiteten med tillgång till sådan infrastruktur.

Under 2019 genomfördes också en förstudie finansierad av Region Kalmar. Studien fokuserar på möjligheterna att intensifiera forskning och samarbete inom zoonosområdet. Vidare

skedde fortsatt arbete med produktionen av en kinesisk ringmärkningsguide, och denna förväntas gå i tryck under våren 2020.

Antalet guidade besökare uppgick till totalt 2 577, och för tredje året i rad löstes bemanningen av fyren Långe Jan med hjälp av volontärer och sommarjobbande ungdomar.

”

Ottenby är en av få anläggningar utanför universiteten med tillgång till forskningsrum

Ornis Svecica

Under 2019 genomgick BirdLife Sveriges forskningstidskrift en stor förändring, då utgivningen i tryckt upplaga avslutades till förmån för digital publicering.

Början av året ägnades åt denna omställning, och webbplatsen <https://os.birdlife.se> lanserades på världsflyttfågeldagen 11 maj. Ornis Svecica hanteras numera med det fria publiceringsverktyget Open Journal Systems, under värdskap av Lunds universitetsbibliotek.

Med den nya publiceringsmodellen är Ornis Svecicas uppsatser fritt tillgängliga ("Open Access") för vem som helst utan någon kostnad för att vare sig läsa eller publicera bidrag. Uppsatserna märks också med s.k. Digital Object Identifier (DOI) som gör dem lätta att hitta och indexera. Medan utgivningen fortsätter att följa årgångar samlas bidrag inte i nummer, utan publiceras så snart som de är färdiga. Utgivaren och redaktionen hoppas på detta sätt nå större skaror av både läsare och presumtiva författare.

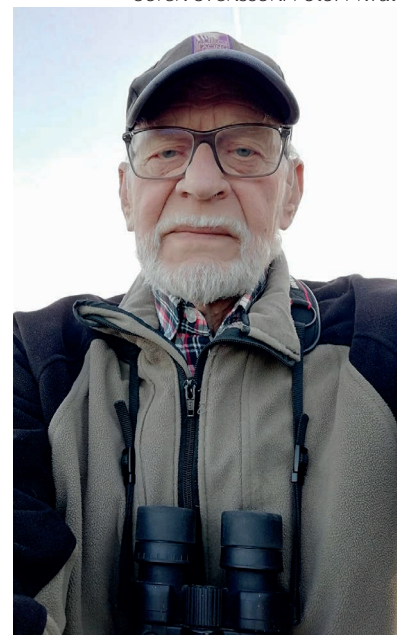
I årgång 29 publicerades fem uppsatser samt två korta rapporter om totalt 83 sidor. Det är lägre siffror än vanligt, delvis pga. att omläggningen minskade tiden för utgivning. Glädjande nog verkar satsningen på att nå ut längre fungera, och webbplatsen hade under året över 8000 besök från 60 länder. Totalt visades Ornis Svecica-uppsatser inte mindre än 6707 gånger, med 4538 nedladdningar av pdf-filer, och i snitt 540 visningar för nya uppsatser (toppnotering på 1042). Ornis Svecica har också marknadsfört de nya bidragen på sociala medier som Twitter och Facebook, där tusentals

personer nåtts av varje inlägg. Under året tillträdde två nya redaktörer: Helena Westerdahl (Lunds universitet) och Anouschka Hof (universitet i Wageningen).

I och med avslutningen av årgång 29 trädde också Sören Svensson tillbaka från huvudredaktörskapet, som han innehaft sedan Ornis Svecicas start 1991! Redaktionen och föreningen tackar varmast för denna fantastiska insats.

Sören Svensson: Foto: Privat

Nationella rapportkommittén

Kommittén har under 2019 bestått av följande personer: Magnus Elfving, Fredrik Friberg (sammankallande), Johan Jensen, Andreas Livbom, Johan Nilsson, Peter Nilsson, Johan Svedholm och Per Undeland.

Antal möten

Ett fysiskt möte har hållits under 2019, vid SLU ArtDatabanken, Uppsala.

Nationella fågelrapporten 2018

Från kommittén har Fredrik Friberg och Andreas Livbom varit delatiga i framtaget av rapporten som är en sammanställning av det som hände i svenska fågelmarker år 2018. Fredrik Friberg har varit koordinator för de artvisa skribenterna men inte

minst skrivit en betydande del av artsammanställningarna i rapporten.

Kommunikation

Kommitténs webbsida på Bird-Life Sveriges webbplats har löpande uppdaterats genom Stina Rigbäck efter tillsänt material från kommittén. Kommittén har under slutet av året fått möjlighet att använda föreningens intranät "Holken". Kommittén använder plattformen fullt ut och har det som lagringsplats för filer, händelser och interna diskussioner.

Utskick

Från NRK har tre utskick gått ut under året. Förutom det sedvanliga om valideringsmall för den nationella fågelrapporten har det i det andra utskicket förslag och riktlinjer kring behörig-

heter och validering framställts. I det tredje utskicket har komplettering av tidigare riktlinjer funnits med. En utvärdering av de riktlinjer och förslag vi gick ut med och hur detta har tagits emot och implementerats runt om i landet. Utskicket innehöll även förslag på hur validering av fenologiskt intressanta arter ska ske samt hur man hanterar rapportörer som medvetet rapporterar felaktigt i artportalen.

Övrigt

Arbetet med spontanitetsbedömningar har fortsatt och ett dokument som ska beskriva Rk:s organisation och uppdrag är inne i sin slutfas. Ett inledande arbete har inletts där målsättningen är att få en mer fullständig användning av artportalen.

Raritets-kommittén

Raritetskommittén har under 2019 bestått av Magnus Corell, Aron Edman, Anders Eriksson, Alexander Hellquist, Juho Könönen, Hans Larsson, Björn Malmhagen och Mats Waern (sammankallande).

Förändringar under året var att Anders lämnade kommittén efter 11 år och ersattes då av Juho och vid höstmötet lämnade Mats kommittén efter 12 år, var av 7 som sammankallande, och Björn tog över rollen som sammankallande.

Kommittén har under året genomfört två fysiska möteshelger (april och november)

och totalt behandlat ca 300 rapporter. Några av kommitténs ledamöter medverkade även vid det fjärde nordiska rk-mötet som hölls på Lista, Norge 23-25 augusti.

Under året har kommittén publicerat en artikel som redogör för hur man övergripande ser på bedömning av hybrider och däribland en redogörelse för hur detta applicerats på fynd av azurmes.

Se: <https://bit.ly/3alK1F8>

Som ett led i utvecklingen av kommitténs arbete har en referens- och projektgrupp bildats

under året. I denna ingår än så länge Magnus Hellström samt Mats Waern, vilka kommer stödja kommittén i olika projektarbeten (närmast vitgumpad buskskvätta och större turturduva).

Taxonomi-kommittén 2019

Taxonomikommittén (Tk) har under året bestått av Erling Jirle (sammankallande), Johan Fromholtz, Markus Lagerqvist, Tommy Tyrberg samt vår nye medlem Gustav Asplund.

Under året har det arbetats med de olika listorna; Namnlistan över alla världens fågelarter på svenska uppdaterades och även listan över fågelfamiljer och ordningar.

Tk lägger in svenska namn på alla fågelarter i iGoTerras databas och till IOC:s multilingual list. Svenska Wikipedia uppdateras också beträffande fågelnamn.

Eftersom IOC numera är den ledande världslistan korresponderar Tk med IOC-redaktionen angående nya artiklar och förändringar. Bland annat har en lång lista med förslag på ändringar av underarter inom VP skickats in, baserat på den stora revidering som gjorts av Lars Svensson och Hadoram Shirihai i tättingvolymerna av Handbook of Western Palearctic Birds.

Det var tänkt att listan med svenska namn på alla påträffade underarter i Sverige skulle fastställas under året, men pga diverse omständigheter blev det inte så. Men förhoppnings-

vis kan den bli godkänd under 2020, så att namnen kan läggas in i Raritetskommitténs Sverigelista, Artportalen, Fågelåret och liknande.

Vetenskaplig litteratur bevakas kontinuerligt och samlas i en databas, liksom pdf:er.

Rapport 10 från Tk publicerade i början av året i Vår Fågelvärld, i kortform, medan den fullständiga rapporten finns att ladda ner på Tk:s hemsida.

I december hölls ett helgmöte på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm då ärendelistan med taxonomiska förändringar inom Västpalearktis gick igenom.

Internationellt fågelskydd

En del av BirdLife Sveriges internationella fågelskyddsarbete satsas inom "Eastern Flyways", det vill säga flyttfågelstråket öster om Medelhavet.

Detta är ett av de två huvudstråk som används av flyttfåglar ur den svenska häckfågelfaunan och som ingår i en större årlig fågelrörelse mellan Eurasien och sydöstra Afrika. BirdLife Sverige har under några år bidragit med 5 000 euro per år till arbetet i Kaukasus. Vårt stöd ingår i ett större arbete med att utveckla BirdLife-partners inom hela Kaukasusregionen. Exempel på projekt som ingår i arbetet är åtgärder mot tjuvskytte, restaurering av stäppmark och stödåtgärder för kejsarörn.

För att tydliggöra våra internationella engagemang public-

erades under hösten en serie inlägg på vår Facebooksida. Dessa behandlade 1) Kaukasusinitiativet, 2) Tjuvjakt och BirdLife Internationals kampanj "The Magnificent Seven", 3) "Bird Camp" – våra internationella ungdomsläger, 4) Smutsgam i Georgien, samt 5) Projekt Afrika tur och retur. Informationskampanjen var så pass uppskattad att den faktiskt inbringade ett antal tusenlappar till vårt internationella arbete med fågelskydd.

Inom BirdLife Europe pågår ständigt arbete för att skydda marina fåglar (och andra djur) genom att exempelvis motverka bifångster och bidra till mindre föroreningar (inklusive plast) i haven. BirdLife Sverige har en aktiv representant i arbetsgruppen Marine Task Force

(MTF), som bl.a. arrangerade ett möte i Uppsala i september 2019. En av huvudpunkterna för mötet var hur vi når fler och utökade marina skyddsområden, vilket är ett av våra krav för EU:s gemensamma fiskeripolitik. Inför mötet hölls en workshop av RSPB (BirdLife i Storbritannien) på ämnet "utrotning av invasiva rovdjur på fågelöar".

BirdLife Sverige har sedan 2015 stöttat initiativet Bird Camp. Upplägget handlar om att unga från olika länder (gärna Väst-europa och Kaukasus/Mellan-östern) träffas, skådar fågel, lär sig om fågelskydd och även bygger relationer över gränserna. Hösten 2018 testades konceptet i Libanon, och följdes upp med att fyra libanesiska 17-åringar spenderade två veckor på Ottenby respektive

Marine Task Forcemöte i Uppsala: Fotograf okänd

Falsterbo fågelstationer i augusti 2019. I september deltog en svensk grupp i uppstarten av Raptor Count Lebanon. Under en knapp månad räknades rovfåglar, pelikaner och andra flyttfåglar från en observationsplats i samma område som våra tidigare besök. Aktiviteterna synkroniseras med ungdomsarbetet inom OSME (Ornithological Society of the Middle East, the Caucasus and Central Asia). För 2020 planeras lägersatsningar i Libanon, Cypern, Egypten och Azerbajdzjan.

BirdLife Sverige bidrar sedan ett antal år till verksamheten vid AP Leventis Ornithological Research Institute (APLORI) – ett institut för utbildning och forskning i centrala Nigeria. APLORI driver bl.a. arbetet med att kartlägga utbredning och status

av Nigerias fåglar i atlasprojektet Nigerian Bird Atlas Project (NiBAP). Under projektets fyra första år har mer än 2000 inventeringsrutor avverkats, vilket innebär nära 20 % av samtliga rutor. APLORI har också en ledande roll i African Bird Atlas Project (ABAP), och under 2019 organiserades workshops för att starta upp nationella atlasprojekt i Sierra Leone och Liberia. Inventeringarna utförs till stor del av volontärer och projektet jobbar med att engagera studenter och lokalbefolkning som kan ge sig ut och bedriva medborgarforskning.

Vi fokuserar på att lära människor i Nigeria om fåglar genom bildandet av fågelklubbar, för att på sikt öka medvetenheten om fåglar, fågelskydd och naturvård.

Hittills har åtminstone 27 fågelklubbar etablerats runt om i Nigeria, med mer än 800 registrerade medlemmar. BirdLife Sveriges bidrag till kikare och fågelböcker är till mycket stor hjälp i detta arbete.

Vår Fågelvärld

Under året kom Vår Fågelvärld (VF) ut med sex nummer, vilket var den 78:e årgången.

Tidningen har gått att få som papperstidning eller i elektronisk form där man loggar in på vår hemsida och läser den därifrån. Ett alternativ som lockade 302 medlemmar, som antingen hade enbart en digital lösning eller en kombination av digital och papperstidning. Det är en kraftig ökning jämfört med året innan. En anledning till att antalet ökat kan vara att vi idag har en mycket bra elektronisk lösning för digital distribution av Vår Fågelvärld.

Här är några axplock ur innehållet under året:

– I årets första nummer berättade vi om den förestående berguvsinventeringen som startade 2019 och som pågår också under 2020. Vidare kunde läsarna ta del av den tredje och avslutande delen av Per Alströms serie om artbegreppet. Roar Solheim skrev om lappugglor och Magnus Ullman om skillnaden mellan iberisk gransångare och gransångare. Raritetskommittén beskrev synen på hybrider, bland annat kring azurmes.

– Årets andra nummer innehöll en rad reportage och aktualiteter. Som ett porträtt av föreningschefen Stina Rigbäck, ett resereportage om nationalparken Tresticklan, om hur ljusloggar används för att bättre förstå hur lövsångarna flyttar. Vi hade också ett reportage från Libanon dit ett gäng svenska fågelskådande ungdomar åkt för att prata om fåglar.

– Årets tredje nummer hade en

längre text om fågelvirus som sprids med myggor som skrevs av Anders Lindström, landets störste expert på stickmyggor. Jonbas Waldenström skrev om Tanguar Haor i Bangladesh och Ulrik Lötberg berättade om silltruten Cillas öden och äventyr. Den satellitmärkta silltruten är en del av föreningens projekt om hotade arter i Östersjön. Vi startade en ny serie om ekoskådning där en av de verkliga pionjärerna, Per Gustafsson, porträtterades.

– Höstens första nummer, årets fjärde, fortsatte ekoskådningsserien med ett porträtt av Annika Rastén. Vi berättade om olivskördemaskiner på den iberiska halvön som dödar många fåglar och skärskådade en av mest karismatiska rovfåglarna – hökörn. Ytterligare en ny serie startades med bärning på klimat-

frågan, nämligen tågskådning där svenska fågellokaler dit man kan ta sig kollektivt presenteras. David Armini skrev också ett reportage om havsfågelskådning.

– I nummer hade vi ett resereportage från Bosnien-Hercegovina signerat Eva Stenvång-Lindqvist. Magnus Ullman hade med en längre text om hur man kan bestämma fyra arter törnskator (isabellatörnskata, turkestantörnskata, brun törnskata samt vår häckande form som heter just törnskata). David Armini fortsatte sin havsfågelskola i del 2, och Johan Elmberg, med flera, skrev om hur grågässen har ändrat flyttvanor de senaste decennierna.

– I årets sista Vår Fågelvärld, nummer 6 berättade Reino Andersson om rödnäbbad trut som har gått från att ha varit

Dags för ekoskådning med Annika Rastén. Foto: Niklas Aronsson

extremt hotad till att vara på sina håll talrik. Gunilla Heick skrev om Kuriska näset i Baltikum och Ulf Jorner gav en intressant insyn i tillblivelsen av Sveriges första fågelbok. Torgny Nordin hade två längre texter: en om Norfolk Island och en om försvunna fåglar, en ny serie vi startade med detta nummer. I det första numret var det moafåglar som avhandlades.

Digital Vår Fågelvärld

Digitalt arkiv av gamla nummer. Arbetet med att bygga ett digitalt arkiv med alla årgångar av Vår Fågelvärld från den första 1942 väntar fortfarande på en lösning.

Fågelåret 2018

Årsboken Fågelåret gavs ut för 27:e gången. denna gång gällde sammanställningen med rapporter från landets fågelstationer. Ur övrigt innehåll kan nämnas Inventering av fiskgjuse 2018 och Projekt lom 25 år. Tre nya arter för landet publicerades: rubinnäktergal i Värmland,

svart buskskvätta i Västergötland samt rödtrast i Småland.

Facebook

Föreningen har flera sidor och grupper som vänder sig till olika kategorier av fågelintresserade. Den största av dem är Fåglar in på knuten som vid årsskiftet 2019/2020 hade 72 000 medlemmar. Det var en ökning med 12 000 jämfört med året innan, vilket är en 20-procentig ökning. Genom denna grupp har föreningen en plattform för att föra ut budskap och värva nya medlemmar. I gruppen presenteras ofta medlemmarnas egna bilder, som tex. "kiss me quick" här ovan.

Därefter i storlek följer BirdLife Sveriges egen sida med 15 000 följare och Ottenby Fågelstations sida med drygt 13 000 följare. Båda dessa har ökat något jämfört med året innan. Mycket uppmärksammas är även gruppen Vår Skådarvärld med cirka 6 750 medlemmar, vilket också det är en liten ökning. I

övrigt finns sidor för Samarbete för mer lärksång, Falsterbo Bird Show, naturum Ottenby, AviFauna, Naturbokhandeln, Vår Fågelvärld och Ungdomsskådare.

Övriga sociala medier

Föreningen ökade under året sin närvaro på Instagram, cirka 500 nya följare under året så totalt 2 800. Under det senaste halvåret har "veckans fågel" presenterats i samarbete med Jens Stålberg. På Twitter gjordes det ett 25-tal inlägg varav ca hälften fokuserade på vårt internationella fågelskyddsarbete. 490 följare på Twitter.

Naturbokhandeln

Hemester är en semester som ägnas i eller i närheten av hemmet. Detta ord lades till i ordlistan redan 2009 men det var först 2019 som vi verkligen märkte av det i vår verksamhet på Öland.

Det är uppenbart att många väljer att turista inom Sveriges gränser, istället för att ge sig ut i världen. Inte minst i vår lilla butik på Ölands södra udde märkte vi av detta. Flödet av kunder var stort hela sommaren, och de perioder som normalt är lite lugnare, kring midsommar och efter att skolorna startat, var i år mer hektiska. Det är också uppenbart att intresset för naturen som rekreation fortsätter att locka människor. Detta för många nyfunna intresse leder ofta, på ett eller annat sätt, in dessa människor till våra butiker.

Under 2019 utförde vi ett stort arbete med att effektivisera bemanningen i våra butiker. På udden var vi under hela säsongen enkelbemannade och i Stenåsa såg vi till att utforma personalstyrkan utifrån säsongens höjder och dalar. Vi har även fortsatt att jobba aktivt med vår hemsida, som ständigt ökat i antalet order. När

Fr. vänster, Gabriel, Markus och Karin: Foto Stina Rigbäck

vi summerar året kan vi se att vi har haft ett av våra bästa år någonsin.

Ett lyxproblem kan tyckas, men det stora orderflödet på webben har gjort att vi snabbt vuxit ur våra logistiklokaler. Vi tog därför beslut om att utöka våra lokaler under hösten. Sagt och gjort, i

september påbörjades en helrenovering av vår gamla pub och grovlager i gårdens norra länga. Lite drygt 150 kvadratmeter ska nu inhysa logistik och lager. Under våren 2020 är tanken att alla våra webborder ska lämna oss från denna lokal.

Trivsel i tubrummet! Foto: Stina Rigbäck

Puben är borta, här byggs för e-handel

AviFauna Naturresor

AviFauna genomförde sitt 35:e verksamhetsår och är därmed knappt hälften så gammalt som BirdLife.

Vi hade omkring 350 resenärer med oss på resor men också ytterligare 150 bussresenärer och kursdeltagare. 2019 var året då vi började göra läsaresor tillsammans med Sydsvenska Dagbladet/Helsingborgs Dagblad och instegskurser till fågelskådning. Båda koncepten blev succéer.

Som vanligt gick de cirka 45 resorna till flera kontinenter, även Antarktis denna gång medan Australien fick stå över. Nya resor var: Sicilien - Botanik & Kultur, Dalarna – weekend, Valencia + Pyrenéerna, Vitryssland, Färöarna och Costa Rica - Guld. Totalt har vi nu besökt 73 länder och sett ca 8 100 av världens fågelarter. Dessutom över 960 däggdjursarter!

Förutom på kurserna och bussresorna mötte vi cirka 25% nya kunder under året vilket var

glädjande och är vår högsta siffra någonsin. Flera deltagare från bussresorna följde med oss på kurs, och några också vidare till vårt segment av nybörjarresor. 99% av våra kunder är nöjda med resorna och vår reseledare rankas som vanligt mycket högt i kundenkäterna (70% svarsfrekvens). Närmre 90% av våra kunder tycker vi är prisvärda.

2019 var också sista året (sedan 2016) som vi inte klimatkompenenserade. Till fågelskyddet drog vi in strax över 100 000 kr och de avser vi distribuera i

början av 2020. Följ gärna vårt nyhetsbrev (anmälan på hemsidan) för aktuell information om vilka projekt och återmatning från dem.

Vi har också startat en kundklubb där trogna resenärer belönas och får vara först med att boka in sig på våra resor.

Blåstjärt, resa till Mongoliet. Foto: Eriks Hirschfeld

Äsnepingviner. Foto: Daniel Bengtsson

En resa till Antarktis
brukar kallas
"Resornas resa".

Besökare i naturum. Foto: Josefin Nilsson

naturum
Ottenby

Det var ett spännande och händelserikt 2019 på naturum Ottenby. Antalet deltagare på våra programpunkter ökade jämför med tidigare år. Ottenbygguidning som erbjöds varje öppettid under lågsäsong hade 739 deltagare vilket är en ökning med 262 personer från 2018. På dessa hade vi en hel del bussar som följde med, det var extra roligt och vi hoppas de även i fortsättningen vill besöka oss.

Guidningarna och programpunkterna under högsäsongen var även de välbesökta med 1748 deltagare. Båda dessa resultat är bästa notering för oss någonsin och vi har med marginal nått de mål vi satte inför året. Resultatet från den nationella besöksundersökningen som genomfördes under sommaren visar att deltagarna är nöjda med guidningarna, 88% av de som valde att svara på frågan angav att de var nöjda. Besökssiffran i naturum är fort-

Mer än 90% av besökarna
var nöjda med sitt besök
på naturum Ottenby.

Sommar på Ölands Södra udde! Foto: Josefin Nilsson

farande en bit ifrån vårt mål och de siffror vi hade innan ombyggnationen och utflyttning av försäljning 2016. Men 2019 hade fler besökare än 2018, antagligen till stor del på grund av att sommartemperaturen var något lägre. Den totala besöksiffran för året landade på 57 913 varav 27 522 besökte oss under högsäsongen.

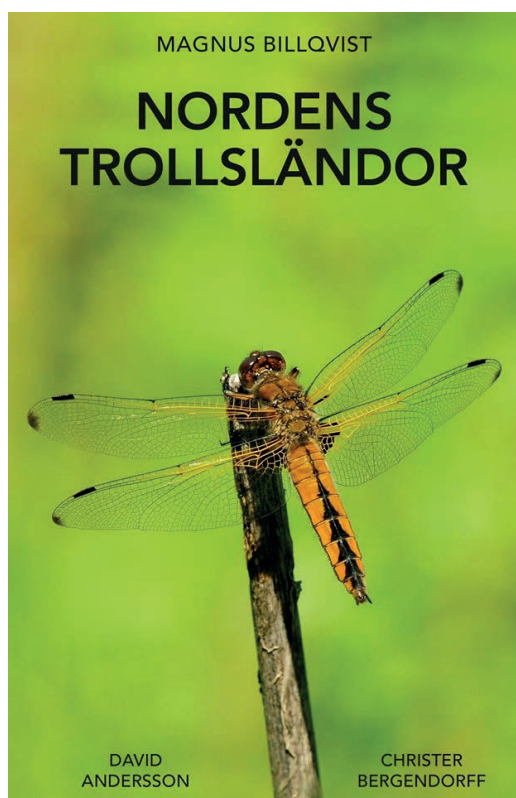
Enligt besöksundersökningen får naturum Ottenby höga betyg på följande frågor: vad de tyckte om naturum som helhet, bemötande från personal och utställningens tema. Mer än 90% av de svarande är nöjda med dessa punkter. Vår kontakt med besökare via sociala medier tog vid där de slutade 2018 och antalet följare på Instagram nådde över 2000.

En del ny personal började under året vilket bidrog till nya idéer och tankar om naturums verksamhet. Samarbeten med andra aktörer på södra Öland

så som Eketorps borg och världsarvssamordnaren på Mörbylånga kommun fortsatte som tidigare år.

Nytt för i år var att det under våren genomfördes ett projekt tillsammans med världsarvssamordnaren på Mörbylånga kommun. Projektet hette "Miniguider" och gick ut på att utbilda eleverna på Alunskolan på södra Öland till miniguider. Målet var att de skulle få lära sig att guida samtidigt som de fick lära sig mer om naturen på södra Öland, fåglar och världsarvet Södra Ölands odlingslandskap. Det hela blev mycket lyckat och avslutades med att eleverna fick guida sina familjer och vänner.

Ut på guidning med naturum.
Foto: Josefin Nilsson

Nordens trollsländor

Avium förlag

är BirdLife Sveriges förlag som ger ut både fågelböcker och övriga böcker.

Under året gavs tre böcker ut. Det var Norrlands fågellokaler av Magnus Ullman, Nordens trollsländor av Magnus Billqvist, David Andersson och Christer Bergendorff och Ölands Natur av Pav Johnsson.

En bok som det under året lagts ned mycket arbete på är en ringmärkningsguide över flyttande tättingar i östra Asien. Guiden skrivs på både engelska och kinesiska med ett stort bildmaterial från ringmärkningen i Beidahe i Kina. Boken kommer att publiceras under 2020. Under året har även en rad gamla titlar sålts ut eller skänkts bort.

Kommunikation

Kommunikationen har under året legat på föreningschefen. Det tillkom ytterligare 7 webbplatser under BirdLifes paraply. Sammanlagt finns nu 25 webbplatser publicerade. Huvudsiddans kalender har uppdaterats löpande med evenemang från både regional- och lokalföreningarna och ca 550 evenemang har syns där.

Det har arbetats på med Svenska fågellokaler, en webbapplikation där regionalföreningarna kan publicera information om sina fågellokaler. Ett par föreningar tillkom under året

men det upplevs som lite svårt att hitta tid.

I grafisk produktion återfinns diverse material; annonser för AviFauna och Naturbokhandeln, rollups, profilkläder, västar och material för volontärer på plats på evenemang, mässmaterial och utställning kring Silltrutens dag, diplom och utmärkelser, grafiskt material till Falsterbo Birdshows jubileum, affischer, presentkort, krysslistor och AviFaunas resekatalog.

Under året färdigställdes Holken, föreningens nya intranät. Här finns interna grupper för diskussionsämnen, regionalföreningar,

personalgrupp, kommittégrupper osv osv. I grupperna finns funktionalitet för samarbete med filhantering, kalender, uppgifter och videomöte. Vi har också möjligheten att bjuda in externa samverkanspartners som gäster. Vi ser Holken som en fin möjlighet att komma lite närmre varandra, kunna diskutera på ett funktionellt sätt och kanske dela med oss av lite goda exempel.

Medlemsutveckling

När året avslutades hade föreningen 16 818 medlemmar (föregående år 16 787). Inom medlemskåren fördelade det sig på olika kategorier på detta sätt: hedersmedlemmar 7 (7), ständiga medlemmar 114 (121) och årsbetalande medlemmar 16 697 (16 659). Av de senare var 1 188 (839) familjemedlemmar och 168 (161) ungdomar. Av de årsbetalande är det 1 162 (292 familjemedlemmar och 10 ungdomar) som enbart betalar regionalavgift. Genom att Västmanlands Ornitologiska Förening under året blivit fullt integrerad ökade medlemsantalet med 292 (79 familjemedlemmar och 2 ungdomar).

RESEKATALOG

| AVIFAUNA NATURRESOR 2019 & 2020 |

FLER ÄN 50 RESOR I NORDEN OCH HELA VÄRLDEN

LÄS MER PÅ s. 20!

fågelskådning i Neusiedler See

FÅGELKURSER FÖR NYBÖRJARE

4 En hel helg med fågelkurs i avkopplande miljö med bekvämt boende, god mat och trevlig samvaro
LÄS MER PÅ s. 4

FÖLJ MED TILL VÅRA NYA RESMÅL!

Bosnien (s. 15), Armenien (s. 20)
Bangladesh (s. 30) och Colombia (s. 31)

ÅK MED PÅ EN KLASSIKER!

BESÖK MYTOMSPUNNA GALAPAGOS!
läs mer på s. 32

BirdLife Sverige AVIFAUNA NATURRESOR SRF

Omslag på blått. Foto: Ricardo Rodriguez

Resekatalog AviFauna. Produktion Stina Rigbäck

BirdLife Sveriges styrelse

Det är föreningens styrelse som har det övergripande ansvaret för att driva föreningens verksamhet och inriktning framåt.

Styrelsen ska i första hand arbeta med långsiktiga strate-

giska frågor, såsom riktlinjer för olika fågelskyddsfrågor, strategier för medlemsvärvning och medlemsvård, påverkansarbete i natur- och miljöfrågor, internationellt samarbete och forskningsfrågor.

Detta görs givetvis tillsammans med föreningens olika kommittéer, regionalföreningar, volontärer, anställda och alla medlemmar som på olika sätt engagerar sig i föreningen och i våra vilda fåglar.

Styrelsen på Ottenby. Foto: Stina Rigbäck

Christine Hagblom. Foto Stina Rigbäck

Kansli och medlemsservice

Föreningens kanslifunktion finns på Stenhusa Gård i Stenåsa på Öland. Här sköts all medlemservice och administration för föreningen och våra dotterbolag.

Christine Hagblom har under året anställts som ekonomiasistent som jobbar med och har bidragit till Naturbokhandels fina resultat. Som ekonomiansvarig hittar vi Emelie Manusakis både för föreningen och bolagen. Anna Svendsén arbetar som administratör och är vår ambassadör i kontakten med medlemmarna. På Kansliet sitter

även Stina Rigbäck som under året tog över ansvaret som föreningschef.

Kansliet sköter nu medlemshanteringen för Bohusläns OF, Västerbottens OF, Medelpads OF, Stockholms OF, Östergötlands OF, Jämtlands läns OF och Västmanlands OF.

Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till den separata årsredovisningen som finns att tillgå på föreningens webbsida.

BirdLife Sveriges styrelse 2019

Lotta Berg, ordförande

Kjell Carlsson, v ordförande

Karin Forsell, sekreterare

Eva Hjärne, kassör

Dennis Kraft

Linus Hedh

Gunilla Hjorth

Christer Johansson

Ulrik Lötberg

Eva Mattsson

Magnus Lundström

Kent-Ove Hvass

Valberedning

Peter Berglin, sammankallande

Berth-Ove Lindström

Sara Elg

Strandskator. Foto: Lotta Berg

BirdLife Sveriges kommittéer 2019

Raritetskommittén

Mats Waern (sammankallande)
Magnus Corell
Aron Edman
Anders Eriksson
Alexander Hellquist
Juho Könönen
Hans Larsson
Björn Malmhagen

Nationella rapportkommittén

Fredrik Friberg (sammankallande)
Magnus Elfving
Johan Jensen
Andreas Livbom
Johan Nilsson
Peter Nilsson
Johan Svedholm
Per Undeland

Ungdomsskådarna

Emil Lundahl, sammankallande
Ebba Adolfsson
Harald Ris
Max Olsson
Hanna Berg

Fågelintressekommittén

Kent-Ove Hvass, sammankallande
Staffan Müller
Sofie Bernhardsson
Anette Barr
Stina Rigbäck
Karin Forsell
Gigi Sahlstrand
Inbjuden gäst, Wilhlem 11 år

Taxonomikommittén

Erling Jirle (sammankallande)
Johan Fromholtz
Markus Lagerqvist
Tommy Tyrberg
Gustav Asplund

Ottenbykommittén

Jonas Waldenström, sammankallande
Anders Hedenström
Susanne Åkesson
Elsy-Britt Schildt
Jakob Lohm
Gabriel Norevik
Arne Andersson
Lotta Berg
Aron Edman

Nötskrika. Foto: Göte Gustafsson

A photograph of a flock of swans in flight against a dramatic sunset sky. The sun is low on the horizon, casting a warm orange and yellow glow across the clouds. The silhouettes of the swans are dark against the bright sky. In the foreground, the dark silhouettes of trees and a body of water are visible.

Program för fågelskydd och naturvård

Version 2019-04-01

Sveriges Ornitologiska Förening - BirdLife Sverige
Stenhusa Gård, Lilla Brunneby 106
386 62 Mörbylånga

Tel: 0485 - 444 40
E-post: info@birdlife.se
Webb: www.birdlife.se

Baksidan är omslaget på BirdLife Sveriges
program för fågelskydd och naturvård. Läs
mer på sid. 17

Verksamhetsberättelse 2019

Många fina bilder i vår verksamhetsberättelse
När vi känner till fotografen är denne namngiven.

BirdLife
SVERIGE